

БЮЛЕТЕНЬ

ОБЕДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЕМІГРАНТСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В КАЛІШІ ТА ЙОГО ОКОЛИЦЯХ.

РІК I.

15 липня 1924 р.

Ч. II.

Висилається безкоштовно всім П. П. ЖЕРТВОДАВЦЯМ, РЕДАКЦІЯМ УКР. ЧАСОПИСІВ І ЖУРНАЛІВ, РІЖНИМ УКР. ГУРТКАМ І УСТАНОВАМ ТА ВИЗНАЧНИМ УКР. ДІЯЧАМ, як у Польщі, так і за кордоном.

Стан Калішської Емігрантської колонії.

Звільнення з інтерпування йде своїм чередом. Все нові й нові партії наших людей—жінок і чоловіків, старшин і козаків одправляються на тяжку фізичну працю до Франції. Ті, яким не поталанило, чи то по стану здоровля, чи з інших яких мотивів попасти в те число, — розїджаються впрост світ за очі по Польщі.

З днем 30 червня ліквідація таборів закінчилася, і вони зовсім перестали існувати.

Ті з наших земляків, які по стану свого здоровля зовсім нікуди не можуть виїхати, поки залишаються мешкати в таборних бараках. Таких набирається до 500 чоловік, з них: інвалідів — 247, хорих і старих віком — 142, шпитальних хорих, головне на сухоти, що лежать уже кілька років — 51 і видужуючих хорих — 48. В повижчі цифри входять також і жінки з дітьми.

Поза тим, до складу нашої емігрантської колонії ще належить 43 семейства, замешкалих у м. Каліші й його ближчих околицях та 74 інвалідів найтяжчих категорій (безногі, безрукі, сліпі), згуртованих у „Домі Праці Укр. Інваліда“, що міститься по ул. Граничній № 1.

Першою групою нашої колонії, а саме тою, що до часу залишається ще на терені бувшого табору, будуть опікуватись і надалі миродайні чинники.

Друга група, що знаходиться поза межами задротянського городка, залишена на самих себе, заопікування якою й припадає на долю Обеднання.

Заходи Обеднання щодо влаштування життя виселених із таборів.

1. Для того, щоби дати дах над головою, має бути в ближчому часі винайняте в місті чимале помешкання, яке гадається використати в цілі полегшення гострого мешканьового питання для виходячих із таборів розінтернованих наших людей.

2. Щоби дати змогу хоч так-сяк прокормитися їм, — там же відчиниться дешева їдальня.

3. Щоб люде ці могли запрацювати на щоденний шматок хліба — будуть відчинені майстерні:

- а) жіночих робіт — вишивка, мережка та інше,
- б) жіноча швальня білизни,
- в) виготовлення ріжних позументових відзнак і виробів.

4. Щоби дати змогу навчати дітей на рідній мові — відчиниться школа з дитячим садком при ній.

5. Для задоволення культурних потреб є:

а) читальня в бараках на б. таборовому терені з українськими газетами й журналами, місцевими й закордонними,

б) бібліотека в м. Каліші по вул. Гурній, № 15, яка відчинена для користання нашого суспільства по вівторках і п'ятницях з 13 до 15 години.

Підшукання праці для емігрантів нашої колонії.

I. Український Громадянський Комітет Допомоги в Данцігу, прочувши про заходи Об'єднання в справі всебічної помочи звільненим з інтернування, взявся влашувати переїзд бажаним виїхати на працю до Канади. Зараз вишукує через посередництво Українського емігрантсько-колонізаційного Бюро в Вініпегу працю для них; клопоче перед Канадйським Правительством про масовий в'їзд та неплатні гашпорти й візи; перед Морськими пароплавними компаніями про знижку перевозових тарифів та про післяплату коштом працедавців.

II. Українська громада у Франції (Association Ukrainienne en France) вишукує в тамошніх підприємствах вільні посади й посаю. після чого буде надсилати сертифікати для поодиноких осіб з-посеред наших тут людей, що побажають виїхати до Франції.

Допомогова акція академічній молоді в справі продовження освіти.

Об'єднання клопочеться про як-найскорше перевезення до Чехії учнів таборової гімназії в цілях уможливлення їм дальшого навчання.

Такж клопочеться перед Радою Професорів Укр. Господарської Академії в Паде радах про при'яття в число студентів академії бувших слухачів військових академічних курсів у Калішському таборі, як рівно виклопотання для них матеріальної допомоги на переїзд.

Про іміграцію до Північної й Південної Америки.

„Об'єднання“, через своїх членів, ще в початках свого заснування звернулося до визначніших україн. громадських діячів за скіяном з проханням про освітлення можливостей щодо іміграції б. інтернованих з армії У. Н. Р до Америки.

Оце недавно з Бразилії (від п. п. П. Карманського (укр. письменник) і В. Куца (громад. діяч) було одержано відповідь на анкетні запити, які в загальних рисах зводяться ось до чого:

Українцям найкраще переселятися до штатів Парана, Санта-Катарина, Ріо-Гранде да Суль.

Від уряду Бразилйського жадних допомог на переїзд не дається, але коли хлібороб переїде на свій кошт, то одержить поміч у виді необхідного знаряддя, насіння, землі в пущі та харчі до першого врожаю.

БЮЛЕТЕНЬ ОБЕДНАННЯ УКР. ЕМІГРАНТС. ОРГАНІЗАЦ. В КАЛІШІ ТА ОКОЛИЦЯХ.

Допомога - позичка Гр. Дуці на підтримання шевської майстерні	30.000.000
Допомога-позичка на лікування інвалідові п. Богунові Онисію	6.500.000
Допомога-позичка „Дому Праці Укр. Інваліда“ на оплату помешкання	75.000.000
Допомога-позичка Небояковій на роди	18.000.000
Допомога-позика інв. ген. Гудимі на купівлю мальярських приладь	20.000.000
Позика Центр. Працю В. С. В. Інвалідів	20.000.000
Теж йому на видачу допомоги інв. Мандриці на операцію дитині	60.000.000
Оплата працівника в канцелярії Обеднання	24.000.000

Розсилка бюлетеня ч. I та інші поштові видатки	41.290.000
Подорожні витрати до Варшави в справі виклопстанця білизни	38.000.000
Друк бюлетеня	40.000.000
Витрати по доставці з двірця великодних дарунків	4.950.000
Інвалідові (без ноги) Панібрат - Васильківському допомога-позика на розпочаття шевського діла	10.000.000
Пані Данилевській Марії допомога на роди	15.000.000

Разом мр. п. 2.777.362.000

Решта на 15-VII 509.676.000

Баланс 3.287.038.000

II. М а т е р і а л ь н и й.

П р и б у т о к.

Від п. Веденської з Варшави:
 штанів нош. 1
 черевиків " 1

В и б у т о к.

Бидано інв. полк. Шеферові (без ноги) штани 1
 Підст. Тузові (другий рік як звільнений, без роботи зараз) черевики 1

Всім п. п. ЖЕРТВОДАВЦЯМ і тим, що взяли на себе шляхетний труд по збору пожертв, в імени нашої колонії складаємо найсердечнішу й найщирішу подяку, а особливо В. п. п. Проф. Огієнкові, ген. Янушевському і проф. Фещенко-Чопівському, які в друге прислали пожертви.

О Г О Л О Ш Е Н Н Я.

Серед наших емігрантів є різні фаховці, які б могли зайняти відповідні становища чи стати до будь-якої взагалі праці. Просить сусільство Українське про підшукування такої. Відомости слати до президі Обеднання.

При „Домі Українського Інваліда“ (Kalisz, Graniczna № 1.) є готові вироби мебльо-кошикарської майстерні та приймаються замовлення, як цією майстернею, так рівно шевською, кравецькою й столярською по цілком доступних цінах.

Приймаються замовлення на обриси, рушники та інше—мережкою, філе, хрестом, гладдю й т. ин. по недорогих цінах.

Хто знає що-небудь про долю чи місце перебування Андрія Яковлевича Лавриненка, бувш. офіцера Російської армії, а від початку революції, старшини армії Української, який у часі побуту німців на Україні був ад'ютантом при штабі дивізії Отамана Натієва, з якою в 1919 році під напором переважаючої збройної сили московського війська відійшов на терен Сх. Галичини, проситься подати відомості на адресу президії Обеднання. Його розшукує рідний брат Олександр Яковлевич Лавриєнко.

Такі ж відомости або адресу проситься подати на Кузьму Бржосньовського, бувш. інтернованого козака армії У. Н. Р., який у свій час перебував на роботах на тартаку в Гайнівці. Про це просить його рідний брат І. Бржосньовський студент Вищої Сільсько-господарської школи в Берліні.

Ласкаво проситься Хвальні Укр. Видавництва й редакції часописів і журналів надсилати, хоч би по одному примірникові, їх шановних видань для бібліотеки й читальні Обеднання.

Всі пожертви в грошах, речах і харчових продуктах, як рівно й усе листування до Обеднання, просимо направляти на адресу: Pologne Kalsz. Górna 15. 5. Голові Ради п. Садовському Михайлові.

Звіт Т-ва допомоги шкільній молоді на інтернації в Польщі.

Прибуток з 1 червня до 15 липня 1924.

1. По підп. листу п. інженера Вітковського	10000000
2. Від п. Карманського 3 д.	27600000
3. Від п. Лешука	45000000
4. — п. Катеринича	18000000
5. Від п. Лютенка 250 к. ч.	65250000
6. Від проф. Д. Дорошенка 3 підп.реднього часу залишалось	23000000

Разом 291900000

Витрати з 1 червня по 15 липня 1924.

Допомога учн. Ченареві	1000000
— — Левенцю	1000000
— — Ярмакові	6000000
За друк бюлетеня ч. 4	5000000
Допомога учн. Ворогушину	5000000
— — Буряюлу	10000000
— хорому 3 Ярмаку	5400000
— учн. Яременкові	5000000
— — Кологривенку	5000000
Волковинському і Чайківському	10400000

— — Шенелєві	5000000
— — Петрашу	5000000
— — Довгополому	5000000
— Лекторам гімназії	88200000
Допл. за друк бюлг. ч. 4.	7500000
Допомога учн. Довгополу	5000000
— — Кологривенку	5000000
— — Яременко	5000000
— — Волковинському	9000000
— — Макошко	3600000
— — Шаху	5000000
— — Левенцю	5000000
— — Огарові	5000000
— — Ярмаку	10000000

Поштові марки 18000000

Витрати на експедицію бюлет. ч. 4 2000000

За доставку грошей листоноші 5600000

Допомога учн. Костечукові 11000000

Разом витрат 257660000

Залишилось готівкою на 16 липня 1924 р. 34240000

Голова Т-ва А. Коршнівський

Видає Рада Обеднання.

Редагує Комісія від Ради.

Друкарня В-ва „Чорномор“.

Найменша пайка землі, яку там дається — 40 моргів; цю землю новоселець мусить очистити від пралісу і приготувати до управи ріллі. Очистка робиться при допомозі випалювання лісу. Клімат у Бразилії гарячий. Зімні місяці бувають в часі нашого літа. Найнижча температура 7 гр. нижче нуля, найвища — 30-35 гр. Бразилія є країною первобутньою, дикою, в якій тамошне корінне населення є зовсім дике, а вся влада, культурні цінности, державний апарат і т. ин. все це знаходиться в руках колишніх колоністів із ріжних Європейських країн, найбільш із Португалії. Державною мовою є португальська, лад республіка ський.

У згаданих штатах є чимала кількість укр. еміграції, переважно Галичан. Вони мають свої культурні установи, громадські організації і т. ин. Життя їх є дуже тяжке, бо ж по традиції вони живуть скремо, распорошено. Найкраще тут можна жити артілями, кооперативними спілками і т. д. Сконсолідовані й міцні артілі можуть тут перебороти всі труднощі стихій природи, як от ріжні бурі, дощі, несподівані морози та маси дикого птацтва, мавп і всілякого роду хрсаків і комах, що в Бразилії уявляють собою просто кару Божу.

Земель поблизу залізниць, а також догідних шляхів комунікації зараз немає.

Оце найголовніше, що стосується до Бразилії.

Тих, хто бажав би докладніших відомостей, просимо звернутися до Президії Обеднання.

Витяг із листа від п. В. Кедровського (б. головний державний інспектор армії У. Н. Р. з Нью-Йорку).

„В Америці умови праці зовсім не такі, як в Європі (там я працював на фабриках і знаю ті стосунки). Такого виснаження людини, як це я побачив тут, я ніколи не уявляв собі. Тут люде працюють десятками років і все ж таки клянуть той день і годину, коли приїхали сюди. Тут нема фактично жадної охорони праці. Асекураційні Т-ва, що страхують робітників на випадок каліцтва й смерти, видають асекурації тільки оп сля довгої судової волокити, яку виграти простому, не з'юній вансму (юнії — робіт. союзи) робітникові — майже безнадійна річ. Робітники ж юніоністи — це свого роду робітнича аристократія, яка з погордою задивляється на звичайну робітничу масу.

Тепер, щодо наших українських стосунків. Українці з Галичини — вважають себе за Українців; наші ж — Придніпрянці — рахують себе за „православних і руских“.

І ті й другі дивляться на свідомих Придніпрянців, як на чужих людей і щоб ви не робили, але заробити шматка хліба серед „своїх“ ніхто з нас не зможе. Придніпрянська еміграція: стара — це „русская масса“, яка про українські діла й слухати не хоче, молода еміграція — це все врангелівці та денкінці, що на всіх своїх зборах співають „Боже царя храни!“

Праця поміж чужинцями на користь нашої інтернованої армії є зовсім виключена.

Ви чули мабуть про новий закон для імігрантів (біль Джансона). На основі того закону для нас зовсім затрачається всяка можливість візду сюди. Але про це нема чого особливо жалкувати. Мені здається, що наші люде могли б мати працю у Франції, в якій ріжні умовини роблять ту працю найбільш сприятливою для нас.

ЗВІТ СКАРБНИКА ОБЕДНАННЯ.

І. Г р о ш о в и й.

П р и б у т о к.

Транспорт із бюлетеня ч. І.	2.406.410,000
Від п. Генералової Сінклер Людмили збірка по підп. листові ч. 147,64 з. 27 грош.	115.686.000
Від проф. Фещенко-Чопівського другий внесок 10 злот.	18.000.000
Від проф. І. Огієнка допомога для інваліда ген. Гудими Віталія 5 злот.	9.000.000
Від Директора Матуральних курсів у Празі п. Іваненка збірка по підп. листові ч. 152, 105 к.ч.	27.405.000
Від п. Д-ра Гр. Гарматія збірка по підп. листові ч. 82, 12 зл. 50 гр.	21.690.000
Від п. Суляцького збірка серед співробітників ред. „Селоспілка“ в Празі по підп. листові ч. 149, 39 кор ч. . .	10.179.000
Від Благочинного панотця Ст. Данилевича збірка серед духовенства його деканату по підп. листові ч. 178, 17 зл. 66 гр.	31.788.000
Від ред. „Громада“ складка с. Буяни, Луцького повіту 4 зл. 20 гр.	7.560.000
Від п. Инж. Плюща збірка по підп. листові ч. 223, 25 злот.	45.000.000
Від п. ген. Янушевського збірка по підп. листові ч. 28, 29 злот. . .	52.200.000
Від Преосвященного Єпископа Пинського 50 зл.	90.000.000
Від жіночого союзу в Празі через п. Іваненко-	

ву збірка по підп. листові ч. 117, 70 кор. ч.	18.270.000
Від п. Савули збірка по підп. листові ч. 75, 6 зл.	10.800.000
Від Укр. Громади в Парижі через п. Юськевича збірка по підп. листові ч. 141, 35 фр. фр.	16.380.000
Від п. ген. Янушевського третя надсилка збірки по підп. листу ч. 28, 23 злот.	41.400.000
Від бібліотеки науковця Т-ва імени Шевченка у Львові збірки по підп. листу ч. 164, 25 злот.	45.000.000
Від п. Гарматія друга надсилка збірки по підп. листу ч. 82, 6 злот.	10.800.000
Від союзу Українок у Львові збірка по підп. листу ч. 179, . . .	50.000.000
Від Віленської духовної консисторії збірка по підп. листу ч. 186, 44 з. 15 грош.	79.470.000
Від Експедиції митрополіта гр. катол. церкви, графа Шептицького 100 зл.	180.000.000

Разом мр. п. 3.287.038,000

В и б у т о к.

Транспорт з бюлетеня ч. І.	2.346.422.000
Допомога інвалідові Гаркавцеві на харчування	9.200.000
Допомога п. Замощенковій на купівлю ліків	10.000.000
Допомога інв. ген. Гудимі від проф. Огієнка	9.000.000